

ELOGIAL SR. XAVIER CORBERÓ EN EL SEU INGRÉS A L'ACADÈMIA*

Vull agrair l'oportunitat que m'heu donat de fer l'elogi de benvinguda a aquesta Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi al nou acadèmic.

Per poder endinsar-me en la complexa personalitat de Xavier Corberó, no limitar-me a la crònica del personatge, ho hauré de fer des dels diferents àmbits i perspectives. Els aspectes biogràfics, els seus antecedents i fonts artístiques, les seves coordenades intel·lectuals i, perquè no, també des del seu ric anecdotari personal i existencial.

Crec que el context familiar, les referències culturals i geogràfiques, la tradició artística i artesanal que envolta la seva formació i aprenentatge, estaran molt presents i es reconeixeran en tot el seu treball posterior fins el dia d'avui.

Juntament amb aquestes condicions externes es superposen i confronten els traços que determinaran el seu posicionament personal: l'innata curiositat, l'afecció pel coneixement empíric, la teoria rera la praxis de l'obra, el seu compromís intel·lectual i social, la seva ambició d'universalitat, sense renunciar a la tradició i les arrels, la generositat cultural que es posarà de manifest en moltes de les seves activitats, així com el coratge i la valentia artística de situar-se davant la creació, com diríem en castellà «al filo de la navaja», únic territori en el que es fa possible l'obra d'art.

Respecte al context familiar, Xavier Corberó, pertany a una nissaga d'artesans i artistes. En els seus tallers de metall aprendrà el coneixement de l'ofici però també li donaran la possibilitat de posar-se en contacte amb la intel·lectualitat de l'època. Així, el coneixement de Pau Gargallo, de Llorenç Artigues i de Joan Miró aniran definint les coordenades del seu treball. Encara que crec que serà la influència de Brancusi, el valor dels materials i les tècniques de treball, així com l'ambigüetat entre la figuració artesanal i l'abstracció del llenguatge modern el que donarà fruit a aquesta recerca i d'ella sorgiran els bronzes amb els seus potents i subtils relleus i els primers treballs en metall.

* Acte celebrat el dia 19 de desembre del 2001.

Així la dècada dels seixanta suposarà l'explosió de Corberó com un dels escultors contemporanis de més rellevància, exposicions arreu del món, les seves escultures entren a formar part de l'univers creatiu del moment i algunes de les seves peces ocupen lloc en galeries i museus prestigiosos, obrint-li el camí d'Amèrica que ja alternarà per sempre amb el seu cau en el carrer de l'església a Esplugues; un conjunt de cases, jardins i espais màgics i misteriosos on es posa de manifest la capacitat pluridisciplinar i transversal de la seva personalitat: el paisatgisme i l'arquitectura, el dibuix i l'expressió gràfica, el virtuosisme en el tractament del material, l'escultura i la joieria. És un món que ens remet als seus mestres, Pablo Gargallo, Joan Miró, Constantin Brancusi, però també a Salvador Dalí i a Marcel Duchamp, als que Corberó farà referència en les seves escultures més surrealistes i biomòrfiques en els seus extraordinaris mecanismes mecànics: càmeres, capses, ràdios, instruments misteriosos i suggerents de moviments immòbils.

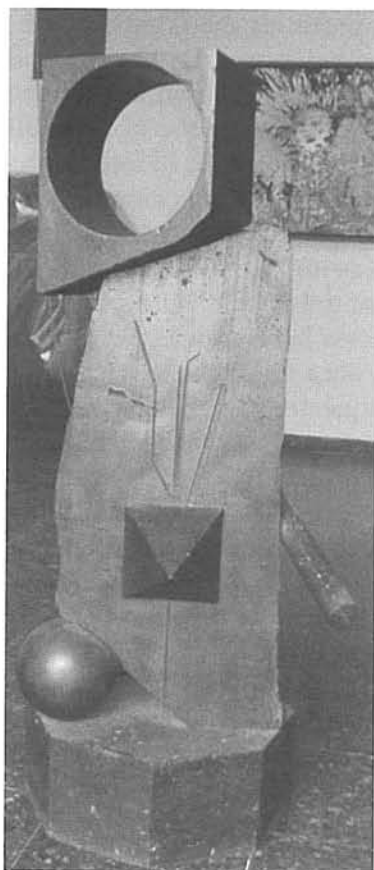
Quan escrivia aquestes línies recordava a Joan Ponç, un dels artífex de Dau al Set, quasi cec, en el seu refugi de la Roca, un espai màgic i tenebrós en el que l'única llum era la que emanava de la seva extraordinària personalitat i de la seva pintura.

Com Dalí i tants d'altres artistes que han creat el seu entorn com extensió de la seva pròpia manera d'entendre el món, Xavier Corberó ho ha recorregut, però sempre tornant al carrer de l'església; allí es donen cita els tallers de treball, els llocs d'exposició, la seva galeria de records, però també la possibilitat de noves relacions, converses enginyoses i encontres, d'aquelles i d'aquests guardo molts bons records.

Aquesta nit m'agradaria parlar d'un element que històricament i des de sempre ha agermanat arquitectes i escultors, em refereixo a la columna.

Louis Kahn deia que la columna és un esdeveniment en la construcció de l'espai, Xavier Corberó ha dit que al voltant d'una columna sempre passa alguna cosa o hauria de passar... Ell ho ha experimentat, convertint-la en un tema recurrent a la seva obra, columnes en bronze, en acer, en marbre o en basalt: «Columna, Columno, Música Callada, Almogàver, Verticalia, Salomón, Diapasón o Manhattan», on es posa de manifest també la seva ironia i el seu enginy a l'hora de donar nom a les seves escultures.

Columnes que ens parlen de cultures identitàries i atemporals i que ens transporten de l'antiguitat al món contemporani. Xavier Corberó deia que li havia portat 30 anys arribar a convertir el marbre, un material dur i massiu, en meravelloses membranes malleables sinuoses i sense pes. Escultures fetes per a la llum, amb una gran sensualitat mediterrània, ell diria que fan olor a mar. Les seves incisions, l'opalescència, la lleugeresa parlen de duresa i fragilitat, i ens remet a l'univers d'artistes com Henri Moore, Jean Arp o Lucio Fontana, escultures amb traus i botons que construeixen creus de Sant Andreu, creus cristianes o de David o peces amb noms evocadors com Arlequina o Da Lucio.

Totes elles es presenten diàfanes, cristallines i sublims i ens parlen de la maduresa, de la precisió, de la sensibilitat i de la força expressiva de l'artista.

El basalt, un material misteriós, Xavier Corberó ens parla del seu magnetisme, dens, difícil i capriciós d'esculpir i treballar, i que li ofereix la possibilitat d'endinsar-se en un univers conegut i al mateix temps nou, quelcom que ja s'endevinava, l'aparició de l'atzar en el procés de creació.

Una primera decisió, l'elecció i la casualitat d'un bloc de pedra, després, des d'aquesta actitud tan catalana del màxim rendiment amb la mínima energia, que no minimalisme, la pedra pren vida, i es converteix en un habitant de l'espai. El mètode és contemporani, l'art és el de sempre, i el resultat atemporal.

Com si es tractés d'un drama de Shakespeare, els setze personatges arquetípics van apareixent no exempts d'ironia i de sentit de l'humor. Closca buida, Cochise, el Bisbe, Rocinante, Nessie, Ses Majestats, entre d'altres van ocupant les seves places en l'obertura catalana i des d'aquí aniran a córrer el món, ja que com té molt clar Xavier Corberó, les seves obres no estan pensades i creades per omplir museus i galeries, sinó per manifestar-se en collectivitat, per jugar i engrandir els espais arquitectònics.

Com a arquitecte, compartir els meus espais amb l'escultor Corberó, no solament ha estat un plaer intel·lectual sinó la possibilitat de tornar a construir virtualment l'espai arquitectònic. Les escultures del viatger de les que en Xavier deia que li havien sortit caríssimes ja que el van obligar a fondre dos maletes Louis Vuitton, viuen en ferro dintre de l'Hotel Juan Carlos I, i en basalt al Palau de Congressos en el seu nou emplaçament.

Fa uns dies, a València visitava a l'IVAM una exposició de l'escultor Isamu Nogushi, també com Xavier Corberó un escultor transversal, les seves instal·lacions, el tractament dels jardins i l'espai públic anticipen el paisatgisme actual i crec que potser seria la referència per parlar de l'atzar i l'aleatori com a origen de la creació a l'obra de Corberó.

No voldria finalitzar aquestes paraules sense esmentar una de les coordenades que com deia al començament han caracteritzat el posicionament ideològic i personal de Xavier Corberó. Vull fer referència a la seva generositat cultural, tant en l'exposició que dedica a Max Weiss a la Virreina, com a la creació de la fundació CAIAC a Esplugues amb tallers per a artistes en formació, com l'iniciativa que li deu la ciutat de Barcelona, de portar, amb la col·laboració de Heliman, el millor elenc d'escultors del món per ocupar els espais públics de la ciutat, fent presents a Barcelona a Oldenburg, Lichstenstein, Pepper, Kelly, Caro, Hunt o Serra entre d'altres.

No em resta més que donar la benvinguda a un gran amic i a un dels grans escultors del nostre temps, sabent que l'enginy, la independència, la consciència ètica i l'eterna joventut de Xavier Corberó enriqueiran aquesta Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi.

CARLES FERRATER LÁMBARRI